

"Do not make molten gods." (Shemot, 34:17)

"Molten or graven images" means principles. The verse is saying that at a time when your heart receives an explicit understanding, then do not look to the principles and act according to them; rather, you shall know down to the detail how to act according to the understanding of your heart. We find an example of this with Eliyahu at Mount Carmel. See below in *Parshat Chukat* on the section beginning, "and they camped at Ovat," and there the matter is well explained.

"And the children of Israel journeyed and camped at Ovat." (Bamidbar, 21:10)

"Ovat" (a place name) signifies the principles of Torah and *mitzvot*, comparable to the expression "*av* [like *ov*] *b'chochma*," a father in wisdom. It is written in the Gemara (*Berachot*, 54a), "it is a time for God to act, for they have made Your Torah void" (*Tehillim*, 119). Rebbe Natan says, 'It is a time to do for God, for they have made void your Torah.' This means, since they have made your Torah void; act only [in the will] of God."⁵⁸ At a time when it is perfectly clear that it is a time to act solely for God, like Eliyahu on Mount Carmel,⁵⁹ then it is necessary to put aside the principles of the holy Torah and act only in the understanding that the blessed God instills in you.

Rebbe Natan is saying that at a time when this God-given understanding is not completely clear to you, you must act according to the principles of the Torah and *mitzvot* without stepping out of the bounds of the *Halacha*. Yet Rebbe Natan is also saying that if your heart is drawn after the will of the blessed God, and have removed from yourself any kind of impurity (anything that could bring you down), afterward God may provide you with an opportunity to act in a way that may seem as if, God forbid, you have removed yourself from the bounds of the principles of the Torah. Concerning this Rebbe Natan said that for the one whose heart is drawn after God and has cleaned himself from any affliction, certainly God will not let him fall into a transgression, God forbid. He will surely then know that it is "a time to do for God."⁶⁰

Thus it was when Israel camped at Ovat. For the entire time that Aharon was with them they would conduct themselves according to the understanding of their hearts, which was completely clear to them, as we understand from the clouds of glory in the desert.⁶¹ Yet when the clouds of glory left them (after the passing of Aharon), they began to conduct themselves according to the principles of the Torah. This is like now, with our Holy Temple destroyed, where the only dwelling place of the Holy One, blessed be He, is within the four cubits of the *Halacha*, the law, (*Berachot* 8a). Thus they began to act according to the principles. This is *Ovat*, or the principles (*ovot—av b'chochma—wisdom* of the Torah), as explained above on the verse, "Do not make molten gods," in *Parshat Ki Tissa*. However, they understood that through conducting themselves only according to the principles their hearts could not become sufficiently purified so as not to be detracted from the goal of God's will.

אֲלֹהֵי מַסַּכָּה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ. מַסַּכָּה
הֵינּוּ כְּלָיִם וְעַ"ז אָמַר הַכְּתוּב בְּעַת
שִׁיחָה לָךְ בֵּינָה הִלְבַּח מְפֹרָשָׁת אִז לֹא תִבְטֵעַ עַל
הַכְּלָיִם לְהַתְנַהֵג עַל פִּיהֶם רַק בְּצִינָה לְכַךְ חֲדַע
בְּכָל פֶּרֶט דְּבַר אֵיךְ לְהַתְנַהֵג, כְּמוֹ שְׂמַאֲנִי
בְּאַלְיָהוּן בְּהַר הַכְּרִמָּל, וְעֵינַן בְּפ' חֻקַּת ע"פ
וַיִּסְעוּ מֵאוֹבוֹת וַיַּחֲנוּ וכו', וְשֶׁם נִמְפָּרֵשׁ דְּבַר
זֶה בְּאֵר הַיֵּטֵב י"ב.

וַיִּסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּאוֹבוֹת.
אוֹבוֹת הֵם כְּלָיִ הַחוּרָה וְהַמְּאוֹת
מִלְּשׁוֹן אֵז בְּחֻמְמָה. וְהֵנָּה אֵיחָא בְּגַמ' [נְרַטָּח
ד'י]. עַת לַעֲשׂוֹת לְה' הַפְּרוּ חוּרְמִיךְ ר' נָתָן
אוֹמֵר הַפְּרוּ חוּרְמִיךְ מִשׁוֹם עַת לַעֲשׂוֹת לְה'.
הַעֲנִין כֹּזֶה הוּא הוּא כָךְ, שְׂדַבְרֵי הַחֻקַּת הֵם שְׂבַעֲשֶׁה
שְׂמִינְיָר לְאִדָּם עַל דְּבַר שְׂעִתָּה הוּא עַת לַעֲשׂוֹת
לְה' כְּמוֹ אֲלִיָּהוּ בְּהַר הַכְּרִמָּל, אִז מֵהַצּוּרִךְ
לְהַפֵּר כְּלָיִ ד"ת וְרַק לְהַתְנַהֵג עַפ"י בֵּינָה
שְׂהַש"י מִבֵּין לְאִדָּם, וְר' נָתָן אוֹמֵר בְּשַׁעֲשֶׁה שְׂאִין
הַבֵּינָה מְפֹרָשָׁת לְנוֹכַח אִדָּם שְׂאִז מַחֲיִיב הָאִדָּם
לְהַתְנַהֵג אֵת עַמְּוָנוּ עַפ"י כְּלָיִ ד"ת וּמְנֻחַת
מִבְּלֵי לְנַאֲח מְגִדֵּר הַהִלְכָה, וְר"ג אוֹמֵר בְּאֵם
שֶׁלֶב הָאִדָּם נִמְשָׁךְ אַחֲרֵי רְלוֹן הַש"י וּמִסְלַק
מִמֶּנּוּ כָל נְגִיעוֹתָיו וְאַח"כּ יִזְמִין לוֹ הַש"י
מַעֲשֵׂה שְׂדִמָּה לוֹ שְׂח"ו הַסִּיר מְגִדֵּר כְּלָיִ
ד"ת, וְעַ"ז אָמַר ר"ג כִּי לְאִדָּם שְׂלִבּוֹ נִמְשָׁךְ
אַחֲרֵי רְלוֹן ה' וְגַם שְׂהַסִּיר מִמֶּנּוּ כָל נְגִיעָה,
בְּעַת לֹא יִאֲוִנֶה לוֹ עוֹן ח"ו, וְבַעֲת יָדַע כִּי הוּא
אִז עַת לַעֲשׂוֹת לְה'. וְכִמּוֹ כֵּן הִיָּה גַם חֲנִיּוֹת
יִשְׂרָאֵל בְּאוֹבוֹת, כִּי כָל זְמַן שִׁיחָה אֲהַרֵּן קִיָּם
הָיוּ מְנַהֲיָגִים אֵת עַמְּוָנוּ עַפ"י בֵּינָה לְבַצֵּם
שִׁיחָתָה מְפֹרָשָׁת לְהֵם וְהָיוּ הוֹלִיָּם כְּמוֹ
שֶׂהִבְיָנוּ מַעֲנֵי הַכְּבוֹד, אֵךְ בְּעַת שְׂנַסְחֻלְקוֹ עֲנֵי
הַכְּבוֹד, אִז הַתְּחִילוּ לְהַתְנַהֵג עַמְּוָנוּ עַפ"י
כְּלָיִם מִד"ת וְכִמּוֹ שְׂעִתָּה בְּזַמַּן שְׂבַהֲמ"ק חֲרַב
אֵין לוֹ לְהַקְב"ה אֵלָּא ד' אֲמוֹת שֶׁל הַלְכָה בְּלַבַּד
[נְרַטָּח מ'י], וְאִז הַתְּחִילוּ לְהַתְנַהֵג עַפ"י
כְּלָיִם. וְזֶה אוֹבוֹת כִּי אוֹבוֹת הֵינּוּ כְּלָיִם כְּמוֹ
שְׂמִינְיָר בְּפִסְקוֹ אֲלֵהֵי מַסַּכָּה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ
[לַעֲלֵל פ' תַּשָּׁא], אֵךְ בְּעֵת שֶׂהִבְיָנוּ כִּי מֵהַתְּנַהֲגוֹתָם
עַפ"י כְּלָיִם לֹא יוֹכֵל לִבְצֵם לְהוֹדֵקֵךְ שֶׁלֹּא
יִתְּוִאוּ מִמִּטְרַת רְלוֹן ה', וְכִמּוֹ שְׂכְּתוּב וּבְנֵי

PARSHAT MATTOT

"And Moshe spoke to the heads of the tribes of the children of Israel saying, this is the word which God has commanded." (Bamidbar, 30:2)

"All the prophets prophesied with 'Ko,' 'thus [spoke God],' Moshe was superior to them all, saying, 'Ze haDavar,' 'this is the word'" (Sifrei Mattot, 2).⁷⁸ Moshe's level of prophecy only occurred in this (Moshe's) generation. That is to say, all the prophets had a mission to Israel in conveying of their prophecies according to the particular time in which it was said and according to the power of their understanding. They would prophesize within these parameters. It occurred to them in their prophetic spirit that whichever particular word of prophecy they were speaking was enduring for all eternity. Yet truly, there existed changes according to the quality of each generation. On this, "Moshe Rabeynu's level of prophecy was superior to them all, prophesizing with 'this is the word.'" This means that he understood the prophecy according to its time and place, understanding that a prophecy is only relevant for a particular time, and later God may desire something else. This is why the Parsha's discussion of the laws of vows opens with "this is the word," even though it is a commandment incumbent on every generation. This is understood from the Gemara (*Baba Batra*, 120a-b), "from sacrifices slaughtered outside."⁷⁹ Nonetheless it is introduced with "this is the word," for one who vows not to do something does so according to the level of his understanding that this abstention will bring him to the service of God. He also understands that this action has nothing inherently good about it. Therefore it is said, "this is the word," for one must understand that the particular action is only temporarily forbidden to him, and that the blessed God can give him the power to receive all the good of the world without being disconnected from the service of the Divine.

317

השלוח

Parshat Masa'a

"... the tribe of the children of Yosef have spoken well." (Bamidbar, 36:5)

Why was the section of the tribe of Yosef's claim written at the completion of the Torah?⁸⁷ Since it was only a temporary measure (for the generation entering the land), is to show Israel that "not by bread alone does man live, but by all that comes out of the mouth of God does man live" (*Devarim*, 8:3). "Bread" symbolizes the words of Torah, which are the principles necessary at all times for all souls without the slightest deviation from the source. These are the 613 *mitzvot*. The whole point is to understand at every moment the will of God in the words of Torah, knowing His will at all times, within the context of that particular time. Thus light emanates from the words of Torah to the hearts of Israel in order for them to understand the depth of the will of God, according to the time. Therefore this section was written after the completion of the entire Torah, in order to let Israel understand that details emerge from the Torah at all times, at each moment. The words of the Torah are words of advice to let man understand what the blessed God wants of us now, and to do it. Therefore this section was written (at the end), for it too is active only for a specific time.

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר וכו'. (בגמ') [ספרי מטות ב'] כל הנביאים נתנבאו בכה הוסיף עליהם משה שנחנבא בזה הדבר. ודבר זה לא היה נוהג אלא בזמן הזה, והוא כי כל הנביאים היה שליחותם לישראל במאמר נביאתם כפי העת והזמן וכפי כח השגחתם כן התנבאו, ועלה ברוח נביאתם אשר דבר נבואה הלו יהיה קיים לעולמי עד, אך באמת נמלא שניים כפי ערך דור ודור, וע"ז הוסיף עליהם משרע"ה להתנבאות בזה הדבר, היינו שהוא השיג כל דבר לפי שעתו ומקומו והבין כי הנבואה אינה רק לזמן ולאחר זמן יחפון הקב"ה בענין אחר, ולכן בפרשת נדריים נאמר זה הדבר אף שהוא נוהג לדורות כדילף בגמ' [נבא במה ק"כ:] משמוע"י חוץ, אעפ"כ נאמר זה הדבר, כי הנודר מדבר הוא לפי ערך השגתו שדבר הזה ירע לו לעבודת ה' וגם שאין בדבר הזה שום טובה, ולכן נאמר זה הדבר שצריך האדם להבין כי לא נאסר לו רק לזמן, והש"י יוכל ליתן לו כח לקבל כל הטובות שבעולם ולא יתקן מעבודת הש"י.

מסעי

מ"ב

קע קעא

בן מטת בני יוסף דברים. הענין שנכתב בסיום המורה פרשה הזאת שאינה נוהגת רק לשעה. והענין בזה להראות להם לישראל כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. לחם היינו ד"ת כללים הנצרכים לכל בכל עת לכל נפש מבלי שום שינוי ותמורה והם התרי"ג מצוות. והעיקר הוא להבין בד"ת בכל זמן את רצון ה' מה רצונו בכל רגע לפי העת והזמן, ומד"ת ילא אור ללבוש ישראל שיבינו עומק רצון ה' כפי הזמן. וע"ז נכתב הפרשה הזאת אחר סיום כל המורה, בצדי להבין לישראל כי מכל המורה יוצא פרטים לכל עת ולכל זמן וכל ד"ת הם עלות צדיקי שיבין האדם באיזה דבר יחפון הש"י עתה ויעסוק בה, ע"כ נכתב הפרשה הזאת שהוא ג"כ אינו נוהג אלא